

Številka: 007-5/2024/2
Datum: 5. 2. 2024

Ministrstvo za delo, družine, socialne zadeve in enake možnosti
gp.mddsz@gov.si

ZADEVA: Predlog Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev – EVA 2023-2611-0073 – MNENJE

ZVEZA: vaš dopis št. 0070-14/2023 prejet dne 23. 1. 2024 in priloženo gradivo

Spoštovani,

na podlagi vašega zaprosila, 3. točke prvega odstavka 55. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2) ter 57. člena Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba) v nadaljevanju posredujemo mnenje Informacijskega pooblaščenca (IP) k prejetemu predlogu Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev – EVA 2023-2611-0073 (predlog zakona). Po pregledu gradiva ugotavljamo, da se na vprašanja varstva osebnih podatkov nanašajo, zlasti: 5., 9., 10., 11., 12. in 13. člen. V preostalem delu pa gre primarno za urejanje drugih vidikov zaposlovanja tujcev.

IP najprej izpostavlja, da morajo biti v skladu z 38. členom Ustave RS in 6. členom ZVOP-2 nabor in namen zbiranja osebnih podatkov ter rok hrambe določeni z zakonom. Dodatno poudarjamo, da morata biti vedno vsaka obdelava osebnih podatkov, kot tudi njeno urejanje na zakonski ravni skladna z načelom sorazmernosti. To med drugim pomeni, da je treba npr. pri opredelitvi nabora podatkov, namena obdelave, roka hrambe in podobno vedno določiti minimalen potreben nabor podatkov za obdelavo, minimalen rok hrambe oz. minimalen poseg v zasebnost, ki je primeren, potreben in učinkovit za uresničitev zakonitih ciljev obdelave.

K 13. členu

IP ugotavlja, da se s predlogom zakona ponovno predvidevajo spremembe Zakona o urejanju trga dela (ZUTD), ki jih je kot neustrezne izpostavil IP že v svojem mnenj št. 007- 007-74/2023/2 z dne 10.11.2023 (dostopno na spletni strani IP: https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/pripombe/2023/MDDSZ_ZUTD-H-nov2023_AJ.pdf).

Tako sta z vidika posega v zasebnost neustrezni, ker sta nejasni in nesorazmerni, tako določba obstoječega drugega in tretjega odstavka 74. člena ZUTD, kot tudi predlagana določba novega tretjega odstavka 74. člena ZUTD, ki naj bi se spremenila s predlogom zakona.

Določba drugega odstavka 74. člena ZUTD določa: »(2) *Zavod lahko pri delodajalcih pridobiva podatke o trgu dela z anketnimi in drugimi načini raziskovalnih in statističnih metod dela.*«. Določba tretjega odstavka 74. člena ZUTD pa določa: »(3) *Zavod vodi evidence, predpisane s tem zakonom, kot javno pooblastilo. Na podlagi podatkov iz teh evidenc, podatkov iz prejetih sporočil o prostih delovnih mestih in podatkov, pridobljenih na podlagi prejšnjega odstavka tega člena, vzdržuje informacijski sistem za spremljanje gibanj na trgu dela, za statistične in raziskovalne namene ter zagotavlja javno obveščanje.*«.

Iz določbe ni jasno, ali naj bi delodajalci Zavod RS za zaposlovanje na tej podlagi posredovali podatke o fizičnih osebah (kar se zdi bolj verjetno) ali splošne ugotovitve oz. statistične podatke, ki ne vsebujejo osebnih podatkov.

Novo predlagana določba tretjega odstavka pa določa: »(3) *Zavod za namen informiranja o trgu dela v povezavi z napovedmi potreb trga dela pridobiva in analizira podatke drugih organov, ki vodijo*

evidence v povezavi s trgom dela (evidence glede izobraževanja, prehodov na trg dela, upokojevanja, demografske evidence). Podatke, ki jih zavod prejme na podlagi javnega pooblastila, lahko zaradi izvajanja statističnih in raziskovalnih aktivnosti ter zaradi oblikovanja politik zaposlovanja in drugih resornih politik ministrstva, pristojnega za delo, posreduje ministrstvu, pristojnemu za delo. Podatki morajo biti ustrezno obdelani in anonimizirani.«.

Kot omenjeno že uvodoma, morajo biti v skladu z 38. členom Ustave RS in 6. členom ZVOP-2 nabor in namen zbiranja osebnih podatkov ter rok hrambe določeni z zakonom. Vsaka obdelava osebnih podatkov, kot tudi njeno urejanje na zakonski ravni, pa morata biti skladna z načelom sorazmernosti. Iz opisanih določb ne izhajajo, katere osebne podatke, naj bi Zavod RS za zaposlovanje zbiral in obdeloval in iz katerih evidenc, prav tako so preširoko in preveč splošno in nejasno določeni nameni obdelave, ni pa jasno niti katere osebne podatke naj bi zavod posredoval ministrstvu.

V kolikor je predvideno, da se na podlagi teh določb ne obdelujejo nobeni osebni podatki, ampak zgolj statistični oz. anonimizirani podatki (torej podatki na podlagi katerih posameznik ni niti določen niti določljiv), bi bilo treba to jasneje zapisati ali pa opredeliti katere (neosebne) podatke oz. informacije naj bi na podlagi omenjenih določb zavod pridobival in od koga npr. podatke o številu novo zaposlenih v posameznem mesecu, statistične podatke v zvezi z zaposlovanjem ipd. Če pa je na podlagi navedenih določb predvidena obdelava psevdonimiziranih osebnih podatkov (torej podatkov o določljivih ali določenih fizičnih osebah, potem gre za osebne podatke, katerih obdelava mora biti skladna z 38. členom Ustave in 6. členom ZVOP-2).

Glede na to, da je zelo verjetno, da navedena določba predvideva zbiranje osebnih podatkov, IP iz gradiva ne razbere ocene sorazmernosti in utemeljitve razlogov za tako povsem neomejen nabor osebnih podatkov in zelo široko določen namen obdelav, ki naj bi se o posameznikih zbirali pri delodajalcih oz. naj bi se iz velikega števila nedoločenih zbirk posredovali zavodu (torej ne glede na voljo posameznika) in brez možnosti zavrnitve s strani posameznika. Kot pojasnjujete, naj bi država te podatke potrebovala zaradi ustreznega celostnega informiranja o trgu dela. Dopolnitve pa naj bi omogočale ustrezno pridobivanje in analiziranje podatkov drugih organov, ki vodijo evidence v povezavi s trgom dela (evidence glede izobraževanja, prehodov na trg dela, upokojevanja, demografske evidence), pri čemer nabor teh podatkov ni v ničemer določen, razbrati pa je da gre za osebne podatke.

Navajate še, da naj bi podatke, ki jih zavod prejme v okviru dejavnosti in nalog, v okviru statističnih in raziskovalnih dejavnosti lahko uporabilo tudi ministrstvo, ki je trenutno pri pridobivanju podatkov zelo omejeno. IP ne razbere utemeljitve potrebnosti, nujnosti, sorazmernosti in relevantnosti za tako obsežno zbiranje vseh osebnih podatkov posameznikov in vzpostavitev v predlogu sprememb opisane nove zbirke ali celo številnih novih zbirk.

Kot je IP že pojasnil v mnenju št. 07120-1/2023/379 z dne 11. 8. 2023 (<https://www.ip-rs.si/mnenja-zvop-2/posredovanje-podatkov-ministrstvu-na-podlagi-izjeme-dostopa-do-podatkov-za-raziskovalne-namene-1693375909>), bi **ministrstva načeloma morala pridobivati podatke, ki jih potrebujejo za učinkovito opravljanje delovnih nalog na upravnem področju ministrstva, preko ugotovitev oziroma rezultatov statističnih raziskovanj Statističnega urada Republike Slovenije, ki je kot samostojna strokovna vladna služba ustanovljen prav z namenom zagotavljanja podatkov organom in organizacijam javne uprave, gospodarstvu in javnosti**. Zato zgolj namen raziskovanja z vidika sorazmernosti težko razumemo kot utemeljen razlog za vzpostavitev tako obsežne nove zbirke oziroma celo več zbirk osebnih podatkov.

V gradivu podrobnejših pojasnil tako rekoč ni, prav tako ni narejenih nobenih ocen, zakaj naj bi bil tako širok oz. neomejen nabor osebnih podatkov nujen, primeren in potreben (in ne zgolj praktičen ali koristen). Prav tako ni navedeno in pojasnjeno, kateri ukrepi so predvideni s ciljem zagotavljanja pravic posameznikov. **Posameznik npr. nima možnosti izbire glede opisane obdelave**. Povsem drugačna bi bila situacija, če bi se posameznik sam odločal o obdelavi in bi zakon določal pogoj soglasja posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, za obdelavo brez kakršnihkoli posledic za delovno razmerje ali uveljavljanje drugih pravic.

Glede na naravo podatkov in njihove nadaljnje obdelave, ki bistveno presega zgolj namene in obseg podatkov iz obstoječe zakonodaje, IP ocenjuje, da gre v opisanem primeru verjetno za zbiranje in sistematično obdelavo osebnih podatkov s ciljem dolgoročnega spremljanja posameznikov, ki bi

najbrž zahtevala izvedbo predhodne ocene učinkov že v okviru priprave zakona (po 24. členu ZVOP-2).

Predlagamo, da v luči izpostavljenih skrbi, omenjeni določbi predloga zakona, ki se nanašajo na spremembe ZUTD, bodisi črtate bodisi dopolnite, v nasprotnem primeru bi po mnenju IP predlog zakona lahko bil neskladen z Ustavo.

Predlagamo, da izpostavljene vidike in skrbi upoštevate pri nadaljnji pripravi predloga zakona in smo na voljo za morebitna dodatna pojasnila,

Mojca Prelesnik, univ. dipl. prav.,
informatična pooblaščenka

Pripravila:
Alenka Jerše, univ. dipl. prav.
namestnica informatične pooblaščenke